

Mijn goedbedoelde westerse acties kunnen averechts werken bij vormen geweld achter de voordeur



Professionals krijgen steeds vaker te maken met complexe situaties waarin verschillende vormen van geweld door elkaar lopen. Begrippen als huiselijk geweld, intieme terreur, eergerelateerd geweld, femicide en eerwraak worden daarbij regelmatig gebruikt. Begrijpelijk, want er zijn overeenkomsten. Juist de verschillen zijn echter cruciaal voor goede hulpverlening en een passende veiligheidsinschatting.

Huiselijk geweld is een verzamelnaam voor alle vormen van geweld binnen een afhankelijkheidsrelatie, zoals tussen partners, ex-partners, ouders, kinderen of andere gezinsleden. Het geweld kan lichamelijk, psychisch, seksueel, financieel of digitaal van aard zijn. De achterliggende motieven kunnen sterk verschillen.

Een specifieke vorm van huiselijk geweld is intieme terreur. Daarbij is er vaak sprake van één primaire (potentiële) pleger en één primair (potentieel) slachtoffer. Macht, controle en het ondergeschikt maken van de ander staan centraal. Het gaat niet om een eenmalig incident, maar om een patroon van controle, intimidatie, dreiging, vernedering, isolatie en geweld.

Ook eengerelateerd geweld is een vorm van geweld binnen een afhankelijkheidsrelatie, maar onderscheidt zich door het onderliggende motief. Het geweld wordt gepleegd vanuit de overtuiging dat de eer of goede naam van een persoon, familie of familiegroep is of dreigt te worden aangetast.

Hier zien we direct een belangrijk verschil.

Bij intieme terreur ligt het motief vaak in macht en controle. Bij eengerelateerd geweld draait het motief om het beschermen, bewaken of herstellen van de (vermeende) familie-eer. Hierdoor kan sprake zijn van meerdere potentiële plegers én meerdere potentiële slachtoffers binnen hetzelfde familiesysteem of de bredere sociale omgeving.

Dit heeft directe gevolgen voor de veiligheidsanalyse en de gekozen interventies.

Eengerelateerd geweld en eerwraak worden regelmatig gekoppeld aan een specifieke etniciteit, nationaliteit of religie. Dat is een hardnekkig misverstand. De kern ligt niet in afkomst of geloof, maar in het motief achter het geweld: het beschermen, bewaken of herstellen van de (vermeende) familie-eer. Wanneer professionals zich uitsluitend richten op etniciteit of religie, bestaat het risico dat signalen worden gemist of situaties onjuist worden geduid.

Tegelijkertijd bestaan er ook belangrijke overeenkomsten tussen intieme terreur en eengerelateerd geweld. In beide situaties kan sprake zijn van ernstige controle, dwang, intimidatie, bedreiging, isolatie en geweld. In de praktijk kunnen beide vormen zelfs naast elkaar voorkomen.

Wanneer geweld tegen vrouwen uiteindelijk leidt tot de dood, spreken we van femicide. Femicide ontstaat vaak niet van de ene op de andere dag, maar vormt regelmatig het eindpunt van een langere periode van controle, bedreiging, stalking, dwang en geweld.

Niet iedere vorm van femicide is eerwraak. Tegelijkertijd is iedere eermoord van een vrouw wél een vorm van femicide.

Voor professionals is het daarom van belang om niet alleen naar het geweld zelf te kijken, maar vooral naar het motief achter het geweld.

De vraag is daarom niet alleen:

- **Wie pleegt het geweld?**

Maar ook:

- **Wat is het motief van het geweld?**

En minstens zo belangrijk:

- **Wie zijn mogelijk nog meer betrokken?**

Hoe vaak richten wij onze aandacht op één pleger en één slachtoffer, terwijl er mogelijk sprake is van meerdere potentiële plegers, meerdere potentiële slachtoffers en een veel grotere veiligheidsopgave?

Naast de vraag wie het geweld pleegt, is het van belang om te onderzoeken wie invloed heeft op het conflict, wie zich verantwoordelijk voelt voor het herstel van de eer, wie mogelijk gevaar loopt en welke interventies het risico juist vergroten of verkleinen.

Juist hier schuilt een belangrijk risico. Wat vanuit een westers perspectief logisch lijkt, hoeft niet altijd aan te sluiten bij de werkelijkheid van de cliënt. Een interventie die passend lijkt bij huiselijk geweld of intieme terreur, kan binnen een eerderrelateerde context onvoldoende zijn of zelfs risicoverhogend werken wanneer de familie-, eer- en gemeenschapsdynamiek onvoldoende in beeld zijn gebracht.

Cultuursensitief werken betekent niet dat geweld wordt verklaard of goedgepraat vanuit cultuur. Het betekent begrijpen vanuit welke normen, waarden, verwachtingen en familieverhoudingen mensen handelen, zodat betere hulp kan worden ingezet en risico's beter kunnen worden ingeschat.

Door verder te kijken dan alleen het zichtbare geweld, voorkomen we dat potentiële slachtoffers en potentiële plegers buiten beeld blijven. Daarmee vergroten we niet alleen onze kennis van de situatie, maar vooral de veiligheid van alle betrokkenen.

Begrijpen waar het vandaan komt. Geen begrip voor geweld.

WIE ZIEN WE NIET?

Het **motief** bepaalt vaak wie er nog meer betrokken zijn.



INTIEME TERREUR

- Vaak één primaire pleger
- Macht en controle



PLEGER



SLACHTOFFER



EERGERELATEERD GEWELD

- Mogelijk meerdere betrokkenen
- Familie-er als motief
- Meerdere potentiële plegers
- Meerdere potentiële slachtoffers
- Complexe systeem-dynamiek



Hoe vaak richten wij onze aandacht op **één** pleger en **één** slachtoffer, terwijl er mogelijk sprake is van **meerdere potentiële plegers**, **meerdere potentiële slachtoffers** en een **veel grotere veiligheidsopgave**?

**BEGRIJPEN WAAR HET VANDAAN KOMT.
GEEN BEGRIP VOOR GEWELD.**



CULTUURSENSITIEF



SYSTEEMGERICHT



VEILIGHEID VOOROP



SAMEN WERKEN
AAN VEILIGE OPLOSSINGEN